

Cauza C-304/05

Comisia Comunităților Europene împotriva Republicii Italiene

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru — Directiva 92/43/CEE —
Conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică — Directiva
79/409/CEE — Conservarea păsărilor sălbatice — Evaluarea efectelor asupra
mediului ale lucrărilor de amenajare a pistelor de schi”

Concluziile avocatului general J. Kokott prezentate la 19 aprilie 2007 I - 7500
Hotărârea Curții (Camera a patra) din 20 septembrie 2007 I - 7519

Sumarul hotărârii

1. *Mediu — Conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică —
Directiva 92/43 — Autorizarea unui plan sau a unui proiect într-un sit protejat*
[Directiva 92/43 a Consiliului, art. 6 alin. (3)]
2. *Mediu — Conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică —
Directiva 92/43 — Autorizarea unui plan sau a unui proiect într-un sit protejat din motive
cruciale de interes public major*
[Directiva 92/43 a Consiliului, art. 6 alin. (4)]

3. *Mediu — Conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică — Directiva 92/43 — Arii de protecție specială*
[Directiva 92/43 a Consiliului, art. 6 alin. (2)]
4. *A acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor — Proba neîndeplinirii obligațiilor — Sarcina probei ce revine Comisiei*
[art. 226 CE; Directiva 79/409 a Consiliului, art. 4, și Directiva 92/43 a Consiliului, art. 6 alin. (2)-(4)]

1. Articolul 6 alineatul (3) din Directiva 92/43 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică prevede o procedură de evaluare care urmărește să garanteze, printr-un control prealabil, că un plan sau proiect care nu are o legătură directă cu sau nu este necesar pentru gestionarea sitului, dar care ar putea afecta în mod semnificativ aria respectivă, nu este autorizat decât în măsura în care nu va avea efecte negative asupra integrității acestui sit. Noțiunea „evaluare corespunzătoare” prevăzută în dispoziția menționată, care nu definește nicio metodă specifică pentru realizarea sa, trebuie concepută în așa fel încât autoritățile competente să poată dobândi certitudinea că un plan sau proiect este lipsit de efecte negative asupra integrității sitului respectiv, dat fiind că, atunci când subzistă o incertitudine cu privire la absența unor astfel de efecte, autoritățile respective sunt obligate să refuze autorizația solicitată.

Directiva 92/43, care subliniază el însuși caracterul sumar și punctual al analizei repercusiunilor de mediu ale lucrărilor respective și indică un număr considerabil de elemente care nu au fost luate în considerare, preconizând, prin urmare, în special analize morfologice și de mediu suplimentare, precum și o nouă analiză a efectelor lucrărilor, în contextul lor global, asupra faunei sălbatice în general și asupra situației anumitor specii protejate, în special în zona forestieră ce urma a fi despădurită, și considerând că realizarea lucrărilor preconizate, deși oportună din punct de vedere economic, trebuie să respecte un număr mare de condiții și cerințe de protecție, nu reprezintă o evaluare corespunzătoare pe care autoritățile naționale se pot întemeia în vederea acordării autorizației pentru lucrări în conformitate cu articolul 6 alineatul (3) menționat.

Un studiu cu privire la evaluările care pot fi considerate corespunzătoare în sensul articolului 6 alineatul (3) din

Un raport cu privire la evaluările care pot fi considerate corespunzătoare în sensul articolului 6 alineatul (3) din Directiva 92/43, conceput ca un prilej

de a formula alte propuneri de îmbunătățire a bilanțului de mediu al operațiilor preconizate, subliniind importanța evaluărilor ce trebuie efectuate progresiv, în special pe baza cunoștințelor și a datelor mai detaliate care pot apărea în cursul procesului de realizare a proiectului și neconținând, în ceea ce privește păsările pentru care situl a fost clasificat ca arie de protecție specială, o listă exhaustivă a păsărilor sălbatice prezente în acest sit, nu reprezintă o evaluare corespunzătoare pe care autoritățile naționale se pot întemeia în vederea acordării autorizației pentru lucrări în conformitate cu articolul 6 alineatul (3) menționat.

2. Articolul 6 alineatul (4) din Directiva 92/43 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică, care prevede că, în cazul în care, în pofida unui rezultat negativ al evaluării efectuate în conformitate cu articolul 6 alineatul (3) prima teză din această directivă, planul sau proiectul trebuie realizat, cu toate acestea, din motive cruciale de interes public major, inclusiv din rațiuni de ordin social sau economic, și în lipsa unei soluții alternative, statul membru ia toate măsurile compensatorii necesare pentru a proteja coerența globală a sistemului Natura 2000, trebuie să facă obiectul unei interpretări stricte, având în vedere că reprezintă o dispoziție derogatorie de la criteriul autorizării prevăzut în a doua teză a alineatului (3) al respectivului articol.

Nu pot fi considerate evaluări corespunzătoare în sensul acestui articol rapoarte și studii care sunt caracterizate de lacune și de lipsa unor constatări și concluzii complete, precise și definitive, de natură să înlăture orice îndoială științifică rezonabilă cu privire la efectele lucrărilor preconizate asupra ariei de protecție specială în cauză. Pentru ca autoritățile competente să fie în măsură să dobândească certitudinea necesară pentru a lua decizia de autorizare a lucrărilor respective, sunt indispensabile constatări și concluzii de o asemenea natură.

Articolul 6 alineatul (4) menționat nu este aplicabil decât după ce efectele unui plan sau ale unui proiect au fost analizate în conformitate cu alineatul (3) al aceluiași articol. Într-adevăr, cunoașterea acestor efecte în raport cu obiectivele de conservare referitoare la situl respectiv reprezintă o condiție prealabilă indispensabilă pentru aplicarea alineatului (4) menționat, întrucât, în lipsa acestor elemente, nu poate fi evaluată nicio condiție de aplicare a acestei dispoziții derogatorii. Analizarea unor eventuale motive cruciale de interes public major și a existenței unor alternative mai puțin prejudiciabile necesită o punere în balanță în raport cu efectele negative produse asupra

(a se vedea punctele 56-58 și 62-71)

sitului de planul sau proiectul avut în vedere. În plus, pentru a determina natura unor eventuale măsuri compensatorii, trebuie identificate cu precizie efectele negative produse asupra sitului respectiv.

(a se vedea punctele 81-83)

3. Activitățile care au efecte negative asupra unei arii de protecție specială pot încălca atât articolul 6 alineatele (3) și (4), cât și alineatul (2) al aceluiași articol din Directiva 92/43 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică. Într-adevăr, atunci când o autorizație pentru un plan sau un proiect nu a fost acordată conform articolului 6 alineatul (3), care prevede o evaluare corespunzătoare prealabilă a efectelor planului sau proiectului respectiv, o încălcare a alineatului (2) al articolului menționat, care stabilește obligația de a lua măsuri de protecție corespunzătoare, se poate constata dacă sunt probate deteriorări ale unui habitat sau perturbări ale speciilor pentru care a fost desemnată aria respectivă.

Aceste deteriorări sunt probate atunci când într-un masiv forestier din interiorul unei arii protejate, care reprezintă habitatul pentru specii de păsări prote-

jate, are loc o tăiere a copacilor având drept consecință distrugerea siturilor de reproducere ale speciilor respective. Aceste lucrări și repercusiunile lor asupra respectivei arii de protecție specială sunt, într-adevăr, incompatibile cu statutul juridic de protecție de care ar fi trebuit să beneficieze aria respectivă în temeiul articolului 6 alineatul (2) din Directiva 92/43.

(a se vedea punctele 91, 92 și 94-96)

4. În cadrul unei proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor în temeiul articolului 226 CE, revine Comisiei obligația de a stabili existența preținsei neîndepliniri a obligațiilor. Comisia este cea care trebuie să prezinte Curții toate elementele necesare pentru ca aceasta să verifice existența neîndeplinirii obligațiilor, fără a se putea întemeia pe vreo prezumție.

Atunci când gestionarea unei arii clasificate ca arie de protecție specială în conformitate cu dispozițiile articolului 4 din Directiva 79/409 privind conservarea păsărilor sălbatice face obiectul mai multor instrumente din dreptul național, revine Comisiei sarcina de a proba că acest cadru juridic determinat de diversele instrumente nu este de natură să confere ariei respective un statut corespunzător de protecție. Simpla referire la

adoptarea de către autoritatea administrativă a unei decizii de autorizare contrare articolului 6 alineatele (2)-(4) din Directiva 92/43 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică nu este suficientă

pentru a constata incompatibilitatea cadrului juridic respectiv cu articolul 4 din Directiva 79/409.

(a se vedea punctele 105-108)